

اسناد پشت صحنه

تغییر بستر منطقه ای فراسوی 2016م:
روابط پاکستان و افغانستان

دسامبر 2014

اسناد پشت صحنه

تغییر بستر منطقه ای فراسوی 2016م:
روابط پاکستان و افغانستان

دسامبر 2014

PILDAT یک اداره مستقل، بی طرف و عدم کسب منافع موسسه ای تحقیقاتی و تربیه بوده و هدف از آن مستحکم کردن موسسات دموکراسی و جمهوری در پاکستان است۔

PILDAT به عنوان یک اداره حامل بدون منافع تحت راجستریشن ادارات لایحه ۲۱ مصوبه سال ۱۸۶۰ پاکستان راجستر شده است۔

حق چاپ۔ موسسه توسعه و شفافیت قانون پاکستان (PILDAT)

تمامی حقوق محفوظ

چاپ شده در پاکستان

تاریخ نشر دسامبر 2014م

ISBN: 978-969-558-462-0

هر بخش از این جزوه با درج عنوان PILDAT اجازه چاپ و نشر دارد۔

موسسه توسعه و شفافیت قانون پاکستان PILDAT

دفتر مرکزی: صندوق پستی 278، منطقه ایف 8، کد پستی 44220، اسلام آباد، پاکستان

دفتر لاهور: صندوق پستی 11098، S.H.C.C.L، کد پستی 54792، لاهور، پاکستان

ایمیل: info@pildat.org وبسایت: WWW.PILDAT.COM

عناوین

الفاظ مختصر

درباره مولف

- 08 مقدمه و سابقه تاریخی روابط پاکستان و افغانستان
- 09 روابط پاکستان و افغانستان پس از 2014 میلادی
- 11 گام بسوی جلو: گام های راهبردی به سوی طرح مشترک احتمالی پاکستان- افغانستان
و نقطه نظرات در این زمینه

پیش گفتار

مقاله "تغییر بستر منطقه ای فراسوی 2016م: روابط پاکستان و افغانستان" از سوی موسسه پلدات برای پشت زمینه دوازدهمین دوره گفتگوهای نمایندگان پارلمانی پاکستان و افغانستان که قرار است در 30 و 31 دسامبر 2014م در اسلام آباد برگزار شود، تهیه شده است.

سناتور افراسیاب ختک از حزب عواملی نشنل پارٹی از ایالت خیبرپختونخوا و رئیس کمیته حقوق بشر مجلس سنا این مقاله را تالیف کرده و در آن در زمینه محورهای کلیدی روابط پاکستان و افغانستان اشاره کرده است. وی با تمرکز بر سابقه تاریخی، مسائل کنونی میان دو کشور و با در نظر گرفتن تحولات و هر گونه تنش میان پاکستان و افغانستان پس از سال 2014م را پوشش داده و درباره طرح راهبردی افغانستان و پاکستان بسوی اقدام مشترک نظرات خود را عنوان کرده است.

تقدیر و تشکر

پلدات اعلام می کند که سفارت بریتانیا در اسلام آباد در تهیه و انتشار این گزارش نقش اساسی را ایفا کرده است.

عدم مسئولیت

نظرات، نتیجه گیری و یا پیشنهادات که در این مقاله به چاپ رسیده منحصر به نویسنده بوده و نمایانگر نظرات PILDAT و یا سفارت بریتانیا نیست.

الفاظ مختصر و واژه ها

پیمان دوجانبه امنیتی	BSA
سازمان پیمان مشترک، سنتو	CENTO
شورای عالی صلح	HPC
نیروهای بین المللی کمک به امنیت	ISAF
سازمان پیمان آتلانتیک شمالی	NATO
سازمان پیمان جنوب شرق آسیا	SEATO
وضعیت توافق نیروها	SOFA

معرفی نویسنده

عالیجناب سناتور افراسیاب ختک

رئیس هیئت مدیر کمیته مجلس سنا در مورد حقوق بشر

حزب ملی عوامی، خیبر پختونخوا

سناتور افراسیاب ختک از شهر کوهات ایالت خیبر پختونخوا است. او یکی از رهبران سابق دانشجویی، نویسنده و فعال برجسته حقوق بشر است. وی بمدت سه سال به عنوان رئیس کمیسیون حقوق بشر پاکستان فعالیت کرده است. سناتور ختک همچنین کارشناس قانون اساسی و وکیل برجسته دیوان عالی پاکستان محسوب می شود. سناتور ختک در حال حاضر به عنوان رئیس کمیته حقوق بشر و عضو کمیته دائمی مجلس سنا در علم و صنعت، کمیته نفت و منابع طبیعی، کمیته امور خارجه، عضو کمیته امور کشمیر و گلگت بلتستان و سابقه عضویت در کمیته ایالات و مناطق مرزی را در مجلس سنا دارد.

زمینه و سابقه تاریخی روابط پاکستان و افغانستان

روابط چند وجهی پاکستان و افغانستان بر گرفته از گوشه های مختلف سیاسی بویژه بعد از جنگ سرد در قرن بیستم می باشد. متأسفانه باوجود روابط منحصر به فرد تاریخی، فرهنگی، دینی و قومیتی این دو کشور را به یکدیگر نزدیک کند، ادعاها و اتهامات ضد و نقیض موجب سرد شدن روابط دو جانبه شده است.

این مشکلات پس از نیمه دوم قرن بیستم به دلیل مشکلات سیاسی و افزایش ایدئولوژیک چند قطبی تشدید پیدا کرد. طی این مدت پاکستان به پیمان سیاتو و سنتو تحت نظر نیروهای غربی به رهبری آمریکا بود که هدف اصلی آن پایان دادن و جلوگیری از کمونیزم در جهان محسوب می شد. افغانستان از لحاظ تکنیکی بی طرف بود اما معلوم می شد که روابط نزدیکی با شوروی سابق و هند دارد. قدرت های جهانی در این رابطه سعی داشتند علیه این مخالفت متحد شوند و جبهه ای در مقابل آن ایجاد نمایند. این چنین وضعیتی توسعه و روابط عادی میان دو کشور همسایه را تحت تاثیر قرار داد.

اما با این وجود ماهیت پیچیده روابط پاکستان و افغانستان بین سال های 1950 تا 1960 نکات مثبتی در روابط دوجانبه وجود داشت. بعنوان مثال دو کشور توانستند به توافقی در باره تجارت ترانزیت برسند که نقش مهم و اساسی در دوام روابط دو جانبه داشت. طبق این توافق باعث شد تا افغانستان به بندر کراچی دسترسی پیدا کرده و در تجارت جهانی نیز نقش آفرینی کند. به طور مشابه در دو جنگ پاکستان با هند در سال های 1965 و 1971، افغانستان هیچ مشکلی برای این کشور ایجاد نکرد و همچنین

به پاکستان اطمینان داد که هیچ فعالیت منفی در مناطق مرزی دو کشور انجام نخواهد داد. بنابر این همکاری افغانستان باعث شد تا پاکستان به طور کامل منابع دفاعی را در مرزهای شرقی خود حفظ کند.

این وضعیت به طور کامل با سرنگونی شوروی سابق در سال 1980 در افغانستان تغییر یافت. میلیون ها نفر از مهاجرین افغانی در طول جنگ داخلی در افغانستان در دهه 80 به پاکستان هجرت کردند. پاکستان از مقاومت افغان ها بر علیه شوروی حمایت کرده و روابط برادرانه میان دو کشور بوجود آمد. چنین مقیاس بزرگ و تعاملات مثبت میان دو کشور امر بزرگ تاریخی محسوب می شود.

تجربه دو دهه گذشته این حقیقت را ثابت کرده است که فراسوی هر ابهام هیچ کشوری به قیمت کشوری دیگر نمی تواند با ثبات بماند. ما این امر را مشاهده کردیم که درگیری در افغانستان به پاکستان گسترش یافت و وضعیت را بسوی ویرانی سوق داد. هزاران نفر از مردم قربانی چالش های تروریستی در دو کشور شدند. باز هم تجربه این امر را آشکار کرد که بدون همکاری دو کشور نمی توان به در مقابل تروریسم پیروز شد و نتیجه مثبت اخذ نمود.

مردم پاکستان با یک نگاه توأم با تمایل و علاقه به انتقال قدرت سیاسی و امنیتی افغانستان نگاه می کنند. آنان همیشه از افغانستانی با ویژگی دموکراسی قدردانی می کنند. این یک سابقه تاریخی است که تلاش های بسیاری از سوی دولت های مختلف برای بهبود معیشت و امور اجتماعی در افغانستان را در بر داشته است. با ابتکار عمل پادشاه امان الله خان در سال 1920م برای نهایی کردن تلاش ها و مستحکم کردن اقدامات اجتماعی آنان نتوانستند طرح های اجتماعی تحت رهبری خود را به اجرا درآورند.

روابط پاکستان و افغانستان پس از 2014 میلادی

مشارکت مشتاقانه مردم افغانستان در انتخابات اخیر ریاست جمهوری این موضوع را آشکار ساخت که اکثریت مردم افغانستان از روند دموکراسی در کشورشان حمایت می کنند و این روند را برای کشور خود در آینده موجب ثبات می دانند.

راهی که نیروهای امنیتی افغانستان برای بر عهده گرفتن مسئولیت دفاع از کشورشان پس از جایگزینی ایساف نیز موضوعی است که موجب رضایت عمومی در آن کشور شده است.

همچنین تعاملات سطح بالا میان وزارتخانه های دفاع و سایر رهبران نیروهای مسلح، موجب پدیدار شدن اطمینان جهت ایجاد اتاقی فکری مشترک برای تشدید روابط شد. موسسات دفاعی هر دو کشور بر افزایش همکاری خود در مبارزه با تروریسم پافشاری می کنند و آن را دشمن مشترک خود می دانند.

این موضوع ثابت شده است که تمامی احزاب سیاسی بزرگ پاکستان به روابطه برادرانه با افغانستان بر اساس حاکمیت برابر اجماع نظر

دارند. در حالی که ما شاهد بروی کار آمدن دولت جدید در پاکستان در ماه مه 2013م هستیم، هیچ اختلاف نظری بین دولت های گذشته و دولت حاکم در پاکستان در زمینه روابط با افغانستان وجود ندارد. ظرفیت های فراوانی برای توسعه روابط دوجانبه وجود دارد. با این حال ضرورت بر این است که برای نهادینه نمودن روابط بین دولت ها و مردم دو کشور، فعالیت های کار آمد به کار گرفته شود.

جالب است به این نکته اشاره شود که با وجود این که یک تعامل گسترده خود به خود میان شهروندان دو کشور بوجود آمده، بین جوامع اجتماعی میان دو کشور این تعاملات به سطح مورد نظر نرسیده است. ظرفیت های فراوانی برای توسعه روابط میان نیروهای سیاسی صلح و دموکراسی میان دو کشور وجود دارد. نمایندگان پارلمان ها، بازرگانان، روشنفکران، فعالان جامعه مدنی و قشر جوان دو کشور نیاز به تشویق در افزایش تعاملات دارند. جوانان نقش ویژه ای در بهبود رابطه برادرانه ایفا می کنند و تبادل هیئت جوانان باید در عالی ترین سطح اولویت ها قرار گیرد.

روابط دوجانبه میان دو کشور در بخش های فرهنگی، ورزشی، اطلاع رسانی و سایر بخش ها هنوز به آن ظرفیت نرسیده است. شباهت های فرهنگی، هنری و زبانی این زمینه را محیا می کند که دو کشور در زمینه تبادلات فیلم، سریال، موسیقی و سایر اقدامات تفریحی اقدام کنند. تا کنون هنرمندان و گروه های فردی می بایست برنامه های خود را میان دو طرف تبادل می کردند اما فقدان مقیاس بزرگ نظام مند و فقدان تعاملات رسمی میان طرفین، این امر میسر واقع نشده است.

تصور این امر بسیار دشوار است که هر دو کشور همسایه دارای چنین ظرفیت و پتانسیل بزرگی باشند. این موضوع بسیار عجیب است که شبکه های تلویزیونی دو کشور هیچ یک از برنامه های تلویزیونی یکدیگر را نشان نمی دهند. دولت های دو کشور به طور علنی دلیل این امر را عنوان نکرده اند اما تصور این امر مشکل نیست که دلسردی مقامات در برخی از سطوح باعث ایجاد این وضعیت شده است. در نتیجه تنها مردم با استفاده از ماهواره به برنامه

تعاملات سطح بالای اخیر در بخش های سیاسی و امنیتی دو کشور موجب ظهور یک روند مثبت در روابط دوجانبه شده است. یکی از مهمترین این تعاملات سفر دکتر اشرف غنی رئیس جمهور افغانستان به پاکستان در 14 نوامبر 2014م تلقی می شود. مشاورت رهبران عالی از دو کشور در طول این تعامل موجب ایجاد شدن راههای جدید در امور سیاسی، امنیتی و افزایش همکاری های اقتصادی میان دو کشور شد. چشم انداز روشن دکتر اشرف غنی در همکاری های پاکستان و افغانستان برای پاکستان جالب توجه بود. زمانی که آقای نواز شریف نخست وزیر پاکستان درباره باز کردن روزه جدید در روابط میان دو کشور سخن می گفت، دکتر اشرف غنی رئیس جمهوری افغانستان متقابلاً گفت که وی خواهان بازگردن بخش جدیدی از روابط دوجانبه میان دو کشور برای کسب منافع دو جانبه است. پیشنهادات در زمینه توسعه همکاری های تجاری و آغاز سرمایه گذاری های مشترک در بخش های اقتصادی، انرژی خوبی را برای آغاز همکاری های اقتصادی آینده در بر دارد.

از پیشنهادات مهم و ویژه که از سوی آقای اشرف غنی رئیس جمهور افغانستان عنوان شد این بود که یک منطقه صادرات صنعتی برای بازرگانان پاکستان در شمال افغانستان ایجاد شود. رئیس جمهور افغانستان همچنین موضوع مشکلات بازرگانان افغانی در حمل و نقل کالاهای خود در بندر کراچی را مطرح کرد. از آنجا که طرح مذکور دارای اهمیت بسزایی است، این امر برای دو کشور ضروری تلقی می شود که گروههای کاری شامل نمایندگانی از بخش های دولتی و خصوصی دو کشور جهت پیگیری این پیشنهادات را راه اندازی شوند.

های کشورهای یکدیگر دسترسی دارند. با توجه به عدم ارتباط مستقیم رسانه ای میان دو کشور، هر دو طرف برای دریافت اخبار آن سوی مرزها به خبرگزاری های خارجی و بیشتر غربی روی آورده اند.

این باور کردنی نیست که طی برگزاری انتخابات ریاست جمهوری اخیر در افغانستان، حتی یک دوربین خبری از پاکستان برای پوشش روند انتخاباتی در آن کشور حضور نداشت. تمامی تحولات از طریق خبرگزاری های خارجی دریافت شده بود.

وضعیت مشابهی در بخش های ورزشی نیز مشاهده می شود. کریکت بعنوان ورزش محبوب میان هر دو کشور تلقی می شود و می تواند بعنوان یک فرصت فوق العاده برای برگزاری مسابقات میان دو کشور مورد استفاده قرار گیرد. اما به دلیل تنش های اخیر سیاسی، این ظرفیت ها مورد استفاده قرار نمی گیرد.

پارلمان افغانستان توافقنامه امنیتی دو جانبه (BSA) با آمریکا (که هم اکنون به طور رسمی پیمان همکاری دفاعی و امنیتی خوانده می شود) و پیمان وضعیت نیروها (SOFA) با ناتو را به تصویب رسانده است. این تحول موجب زمینه سازی برای ادامه ماموریت نیروهای ایساف با نام پشتیبانی از نیروهای افغان از که از 1 ژانویه 2015م آغاز می شود، شده است. این نیروها شامل 12000 سرباز از جمله 9800 سرباز آمریکایی می باشد. پاکستان از تشکیل دولت وحدت ملی در افغانستان پس از مشاهده انتخابات موفقیت آمیز ریاست جمهوری استقبال کرده و آرزوی موفقیت برای آن کرده است.

دهند. این نیز باعث دلگرمی است که دولت های دو کشور بجای آغاز دوباره بازی سرزنش و اتهام به یکدیگر، همکاری های خود را برای مقابله با این دشمن مشترک سرعت بخشیدند.

این یک آرزوی امیدوار کننده است که افزایش همکاری ها در مبارزه با تروریسم برای رسیدن به یک نتیجه منطقی انتظار می رود. ما باید به دولت های دو کشور توصیه کنیم تا گام های موثر در مسیر اعتماد سازی دوجانبه برداشته شود. ایجاد چنین وضعیتی به دو کشور کمک می کند تا به نگرانی های یکدیگر در زمینه تروریسم در مناطق مرزی دو کشور رسیدگی کنند. این می تواند برای اعتمادسازی بلند مدت و رفع سوء تفاهم ها میان دو کشور کمک شایانی ارائه کند.

پاکستان قاطعانه از پیشبرد روند صلح در افغانستان با توجه به ایده و دستور عمل مردم و دولت افغان حمایت می کند. پاکستان همکاری ها و تسهیلات لازم جهت فرآیند مذکور را به برادران افغان خود ارائه خواهد داد.

نمایندگان پارلمان پاکستان ابتکار شورای عالی صلح افغانستان برای ابتکار عمل با هدف برقراری آشتی ملی تمجید کرده و امیدوار است طرفین با بلوغیت سیاسی اهمیت صلح در افغانستان و تمامی منطقه را درک کنند.

باید یک رویکرد فراگیر در سطح منطقه ای و بین المللی آغاز شود و به بازی هایی بی فایده

گام بسوی جلو: گام های راهبردی به سوی طرح مشترک احتمالی پاکستان- افغانستان و نقطه نظرات در این زمینه

تنها برقراری صلح در پاکستان و افغانستان می تواند موجب بهره برداری از ظرفیت های اقتصادی و تجاری شود. به رغم سفر موفقیت آمیز آقای اشرف غنی رئیس جمهور افغانستان به پاکستان، موج اخیر حملات تروریستی در افغانستان موجب تحت تاثیر قرار گرفتن این فضای مثبت ایجاد شده، شده است.

تمامی این حملات تروریستی شیطانی است ولی دردناک ترین این حملات حمله به مردم بی گناه در حین بازی والیبال در ولایت پکتیا افغانستان محسوب می شود که موجب جان باختن 80 نفر از مردم بی گناه شد.

به طور مشابه جنایت فجیع و وحشیانه در شهر پیشاور در 16 نوامبر 2014م علیه دانش آموزان جوان و معلمان بی گناه از سوی تروریستها وحشی بوقوع پیوست. حادثه پیشاور باعث شد که مردم و دولت پاکستان در جنگ با تروریسم یک وحدت قوی را ایجاد کنند. مردم پاکستان به طور علنی وارد میدان شده و خواستار اقدام قاطع علیه تروریست ها به هر شکل ممکن شده اند.

این امر بسیار دلگرم کننده است که پس از حادثه پیشاور نه تنها مردم پاکستان را بر علیه مبارزه با تروریسم متحد کرد، بلکه باعث شد دولت های پاکستان و افغانستان همکاری های خود را برای دفع و شکست تروریسم افزایش

اگر تجربه های گذشته را درک کرده باشند، دو کشور اهداف خود را با استفاده از توسعه همکاری در مبارزه با تروریسم بدست خواهند آورد. افغانستان و پاکستان با نابودی نیروهای شیطانی تروریسم می توانند به سمت 2016م حرکت کرده و فراسوی توسعه اجتماعی و اقتصادی مشترک برای کشورهای آسیایی به ارمغان آورند. اگر تمامی شاخص های یاد شده و نکات توسعه اجتماعی و اقتصادی دنبال شود، می توان قرن بیست و یکم را قرن آسیا نامید.

که منجر به تداوم درگیری های گذشته شود، پایان داده شود.

ما از ابتکارات مثبت که به طور سریع از سوی کشورهای همسایه برای برقراری صلح در منطقه اتخاذ شده قدردانی و به همکاری با آنان ادامه خواهیم داد. ما بویژه از همسایه خوب خود جمهوری خلق چین و گامهای مهم این کشور در مسیر مقابله با درگیری و برقراری صلح در منطقه خود استقبال می کنیم. ما امیدواریم حمایت چین از صلح و چشم انداز آنان برای توسعه اقتصادی طولانی در منطقه در مسیر ثبات منطقه و همچنین هم گام با توسعه اقتصاد جهانی کوتاه خواهد شد.

پاکستان و افغانستان نه تنها پیمان های دوجانبه مختلف با یکدیگر دارند بلکه این دو کشور شامل نشست های سه جانبه و فرآیندهای چند جانبه درباره پیشبرد صلح و به دست آوردن موفقیت ها در ثبات منطقه ای می باشند. ما به طور صادقانه و با پشتکار خود مصمم به رسیدن به هدف صلح و ثبات در منطقه می باشیم.

سال 2015م قطعاً برای برقراری صلح در افغانستان و دفع تروریسم در پاکستان کاملاً حیاتی تلقی می شود. به طور واضح باید تاکید شود این امر جزء مشترکات در سرنوشت دو کشور تلقی می شود. همچنین دو کشور باید تلاش های خود را به سوی صلح مستحکم کنند تا بتوان تروریسم تا که باعث تحمیل مرگ و نابودی برای مردم دو کشور محسوب می شوند را دفع نمایند.

موسسه توسعه و شفافیت قانون پاکستان PILDAT

دفتر مرکزی: صندوق پستی 278، منطقه ایف 8، کد پستی 44220، اسلام آباد، پاکستان
دفتر لاہور: صندوق پستی 11098، S.H.C.C.L، کد پستی 54792، لاہور، پاکستان

ایمیل: info@pildat.org ویب سائیت: WWW.PILDAT.COM